

Valtuutettu Anniina Urponen ym. valtuustoaloite ympäristövaikutusten huomioimiseksi kaupungin hankinnoissa ja kilpailutuksissa

Kaupunginvaltuusto 08.12.2025

Valtuutettu Anniina Urponen luki ja jätti seuraavan 11 valtuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen:

”Suomessa julkiset hankinnat muodostavat noin 37 miljardin euron vuotuisen kokonaisuuden, ja kuntien osuus tästä on huomattava. Kuntien hankinnoilla on merkittävä vaikutus sekä talouteen että ympäristöön ja hankintapäätöksillä on siksi keskeinen rooli siirryttäessä kohti vähähiilistä ja resurssiviisasta yhteiskuntaa.

Ympäristökriteerien johdonmukainen käyttö ei ainoastaan vähennä ympäristökuormitusta, vaan usein myös alentaa elinkaarikustannuksia, esimerkiksi energiatehokkaiden ratkaisujen, vähäpäästöisen liikenteen tai kiertotaloutta tukevien mallien kautta. Vastaavia toimintamalleja on otettu menestyksekkäästi käyttöön useissa suomalaisissa ja eurooppalaisissa kaupungeissa.

Naantalin kaupungilla on ympäristöstrategia, olemme mukana HINKU-verkostossa mutta tällä hetkellä ympäristökriteerien käyttö Naantalin kaupungin hankinnoissa on vaihtelevaa, eikä mahdollisuuksia vähentää päästöjä ja elinkaarikustannuksia hyödynnetä täysimääräisesti.

Yhtenäisillä käytännöillä Naantali voi vahvistaa ympäristövastuutaan, tehostaa resurssien käyttöä ja tukea kestäviä ratkaisuja. Ympäristön huomioiminen ei tarkoita lisäkustannuksia, mutta se voi tarkoittaa pidempää käyttöikää, parempaa laatua ja toimivampaa kokonaisuutta. Ympäristönäkökulmat voidaan tuoda mukaan hankintaan useassa eri vaiheessa, kuten vaatimuksissa tarjoajille tai tuotteelle sekä vertailuperusteissa.

Me allekirjoittaneet valtuutetut Esitämme, että kaupungin hankintaohjeiden päivityksen yhteydessä Naantali ottaa käyttöön yhtenäisen toimintamallin, jossa ympäristövaikutukset ja elinkaarikustannukset huomioidaan osana kaikkia merkittäviä kaupungin hankintoja ja kilpailutuksia.

Tämä sisältää seuraavat toimenpiteet:

1. Lisätään kaupungin hankintastrategiaan tavoite ympäristökriteerien järjestelmällisestä käytöstä.
2. Laaditaan kaupungin hankintoihin selkeät ympäristökriteerit, joita käytetään tarjousten vertailussa.
3. Otetaan elinkaarikustannusten tarkastelu osaksi hankintojen kokonaistaloudellista arviointia.
4. Varmistetaan henkilöstölle koulutus ympäristövastuullisista hankinnoista.
5. Raportoidaan vuosittain valtuustolle, miten ympäristökriteerit ovat toteutuneet hankinnoissa.”

Päätös

Valtuustoaloite merkittiin vastaanotetuksi. Valtuustoaloite merkittiin vastaanotetuksi.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Valtuustoaloite lähetetään konsernipalveluiden valmisteltavaksi. Vastuuvalmistelijaksi nimetään hankintapäällikkö Riikka Söderlund. Valtuustoaloitteen käsittelyprosessi saa kestää korkeintaan yhden vuoden aloitteen jättämisestä lukien.
Päätös	Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 10.08.2026 § 220
1250/00.01.02.03/2025

Valmistelija	Hankintapäällikkö Riikka Söderlund Vastaus valtuustoaloitteeseen: Kohta 1: Kaupungilla ei tällä hetkellä ole erillistä hankintastrategiaa, mutta kaupunkistrategia ohjaa myös kaupungin hankintoja. Yksi kaupunkistrategian tavoite on vastuullinen Naantali, jonka toimenpiteissä on mainittu muun muassa ”Huomioimme ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vastuullisuuden kaupungin toiminnassa.” Ympäristökriteerejä käytetään laajalti kaupungin hankinnoissa ja niiden käytöstä on olemassa ohjeistusta. Kohta 2: Hankinnoille ei ole laadittu erillisiä ympäristökriteerejä, mutta hankintaohjeisiin on kirjattu seuraavaa: ”2.3. Kestävät hankinnat Kaupunki painottaa hankinnoissaan kestävyyttä – ympäristön, yhteiskunnan ja talouden näkökulmasta. Kestävyyuskriteerit voidaan sisällyttää hankinnan eri vaiheisiin, ja niiden avulla ohjataan toimitusketjua vastuullisempaan suuntaan. Tukea kriteerien määrittelyyn saa esimerkiksi Kriteeripankki.fi ja Motiva.fi.” Lisäksi ohjeisiin on edellä mainittujen kriteerisivustojen lisätty seuraavat ohjeet kaupungin kilpailuttajien käyttöön: - Ympäristöministeriön ohjeet vähähiiliseen rakentamiseen - Joutsenmerkin hankintaopas - Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän kiertotalouskriteerit rakentamisen hankinnoissa - Green Building Council Finlandin julkaisema opas liittyen vapaaehtoiisiin kompensatioihin kiinteistö- ja rakennusalaalla (tarjoaa konkreettisia työkaluja ja vinkkejä laadukkaiden ja vastuullisesti tuotettujen vapaaehtoisten päästökompensaatioiden hankintaan)
--------------	--

- Rakennusteollisuus RT:n koostama biodiversiteetti tiekartta, joka näyttää rakennusalan vaikutuksen luontokatoon Suomessa ja keinot, joilla voi osallistua luontokadon pysäyttämiseen

Lisäksi hankinnoissa noudatetaan eri lakien asettamia ympäristövelvoitteita. Jokaisen hankinnan kohdalla mietitään tapauskohtaisesti minkälaiset ympäristökriteerit juuri siihen tavara-, palvelu- tai urakkahankintaan soveltuvat.

Kohta 3: Hankintojen elinkaarikustannuksia ja muita ympäristökriteerejä tarkastellaan hankinnan valmisteluvaiheessa. Tarkastelua tehdään hankinnan kohteen määrittelyssä (energiaratkaisun valinta, energiatehokkuutta parantavat ratkaisut) sekä hankinnan vaatimuksissa (huollettavuus, varaosien saatavuus, korjattavuus jne.). Tarkastelun perusteella valitaan hankintaan tarkoituksenmukaisin ja kokonaistaloudellisesti edullisin ratkaisu. Elinkaarikustannukset huomioidaan erityisesti niissä hankinnoissa, joissa käytön aikana pitkällä aikavälillä aiheutuu huomattava määrä energian kulutusta tai huoltotarpeita.

Kohta 4: Ympäristövastuullisista hankinnoista on järjestetty koulutusta kaupungin henkilöstölle vuonna 2024. Lisäksi kilpailuttajat osallistuvat eri tahojen järjestämiin koulutuksiin, jotka käsittelevät ekologisesti kestäviä julkisia hankintoja ja lakien tuomia ympäristövaatimuksia hankinnoille. Koulutustarjontaa on hyvin saatavilla.

Vuoden 2026 aikana järjestetään koko kaupungin henkilöstölle hankintawebinaarisarja, jonka yhtenä osa-alueena on hankintojen vastuullisuuskysymykset. Valonia puolestaan järjestää syksyllä kohti kestävämpiä hankintoja -koulutuksen, johon Naantalinkin henkilökuntaa on ilmoittautunut.

Kohta 5: Ympäristö- ja ilmasto-ohjelman toteuma ja toimenpideohjelma raportoidaan kerran vuodessa valtuustolle. Raportti sisältää myös hankinnoissa huomioidut ympäristökriteerit.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle:
- Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi hankintapäällikön antaman selvityksen valtuutettu Anniina Urposen ym. valtuustoaloitteeseen.
- Valtuutettu Anniina Urposen ym. valtuustoaloite merkitään loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.